

UCHWAŁA NR XXI/107/08

RADY GMINY SEJNY

z dnia 21 października 2008 r.

**w sprawie przyjęcia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata
2008-2015**

Na podstawie art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz.728) oraz art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz.1591 z 2001 r., z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Dz. U. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203;Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Dz. U. 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 175, poz. 1457, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) Rada Gminy Sejny uchwała, co następuje:

§ .1 Uchwała się gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2008 - 2015 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ .2 Traci moc uchwała Nr XXXII/143/05 Rady Gminy Sejny z dnia 31 marca 2005 roku w sprawie przyjęcia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2005-2010.

§ .3 Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sejny.

§ .4 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Krzysztof Stanisław Skupski

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXI/107/08
Rady Gminy Sejny
z dnia 21 października 2008r.

***STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SEJNY
NA LATA 2008 - 2015***

WSTĘP

Przeobrażenia gospodarcze i społeczne w Polsce mają bezpośredni wpływ na zmianę warunków życia współczesnego człowieka. Ogromny postęp w każdej dziedzinie życia społecznego wymaga od człowieka kształtowania odpowiedzialności za swoje własne życie, nadążania za rosnącym tempem zmian przystosowania się do coraz większych wymagań edukacyjnych, społecznych i zawodowych, czy też integracji ze środowiskiem. Nie zawsze jest to możliwe i zależne od samego człowieka, dlatego coraz częściej mamy do czynienia z występowaniem różnego rodzaju kryzysów. Powodują one wzrost stopy bezrobocia, pogorszenie warunków bytowych ludności i zwiększenie strefy ubóstwa.

Istniejące zagrożenia powinny być dostrzegane i uwzględniane w polityce społecznej i gospodarczej państwa. Winna ona zapobiegać przede wszystkim kryzysom gospodarczym, ograniczać ich negatywne skutki oraz rozwiązywać kwestie społeczne, w tym szczególnie dotyczące bezrobocia i związanej z nim sfery ubóstwa.

Gmina Sejny jako jedna z nielicznych otrzymała szansę na pozyskanie funduszy unijnych na realizację zadań polityki społecznej w oparciu o ustawę o pomocy społecznej dnia 12 marca 2003. (Dz. U. z 2004r. nr.64). Wymogiem było oprogramowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W tym celu w miesiącu sierpniu 2008r. rozpoczęto prace związane z opracowaniem wspomnianego dokumentu.

Nasza gmina jest położona w najbardziej wysuniętym na północny wschód, zakątku polski graniczącym z Litwą. Bardzo więc ważnym atutem jest jej położenie geograficzne, jak również olbrzymie bogactwo w postaci przepięknych, czystych jezior, lasów i rzek. Powietrze jest czyste, sprzyjające dla rozwoju agroturystyki. Brak dużych zakładów przemysłowych na terenie gminy sprzyja rozwojowi turystyki, lecz jednocześnie powoduje, że istnieje tu dość duże bezrobocie. Bezrobocie szczególnie wśród ludzi młodych prowadzi niejednokrotnie do wychowywania społecznego, a to w efekcie powoduje zaburzenie społeczności lokalnej wzrost postaw rozczyńionych. Rośnie liczba osób potrzebujących pomocy zarówno finansowej jak i innej np. usługowej, ponieważ społeczeństwo naszej gminy jest społeczeństwem starzejącym się. Ogromną rolę w rozwiązywaniu naszej społeczności odgrywa pomoc społeczna.

Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń gminy jest podstawą do opracowania odpowiedniej strategii, która jest ważną potrzebą i wymogiem powstałej sytuacji społeczno – gospodarczej w Gminie Sejny po wstąpieniu w maju 2004r. naszego kraju do Unii Europejskiej. W opracowaniu jej włączyły się lokalne instytucje i organizacje. W spotkaniach koordynujących uczestniczyli m.in. Wójt Gminy, radni, sołtysi, dyrektorzy szkół, pracownicy społeczni oraz osoby fizyczne. Po konsultacjach z mieszkańcami gminy wyłowiono najważniejsze problemy i oczekiwania.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sejny nakreśliła zadania, które są wyzwaniem dla całej społeczności. Wymaga aktywnego włączenia się do realizacji poszczególnych zadań. Daje to możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych niezbędnych do realizacji zamierzonych celów.

Skupiona jest również na rozszerzaniu i pogłębianiu form pomocy socjalnej, współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej w zakresie edukacji, polityki zdrowotnej opieki nad osobami starszymi i samotnymi, a jednocześnie na podniesienie prestiżu i znaczenia rodziny oraz kontaktów sąsiedzkich. Wszystkie wymienione czynniki są mocnym i nieodzownym fundamentem do budowania w szerokim pojęciu integracji społecznej

PROCES TWORZENIA STRATEGII

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz. 728) nałożyła na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Występowanie różnych problemów społecznych w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości, a są to m.in.:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.);
5. Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001);
6. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005r. Nr 179, poz. 1485);
7. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493).

Założenia strategii są spójne z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Sejny na lata 2007 – 2015.

Strategia rozwoju gminy to proces wyboru długofalowych celów i ustalanie programów do realizacji poszczególnych zadań. Jest to szansa na stworzenie długofalowej wizji rozwoju gminy oraz wyłowienie obszarów, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem troski władz lokalnych. Planowanie strategiczne przyczynia się do przygotowania społeczności lokalnej do nadchodzących zmian. Dokument ten daje również szerokie możliwości promocji gminy.

Cel opracowania:

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to uogólnione, stosunkowo trwałe i często – choć nie zawsze – realizowane w toku działalności prowadzonej – przez wyspecjalizowane organizacje, wzory interwencji społecznych. Nazywamy je strategiami dlatego, że odwołują się one do społecznie podzielanych poglądów o przyczynach czy źródłach powstawania rozmaitych problemów społecznych, a także właściwych środkach zaradczych i w ten sposób organizują zbiorową działalność.

Strategia rozwoju gminy, to proces wyboru długofalowych celów i ustalenie programów do realizacji zadań. Jest narzędziem, które posłuży do stymulowania rozwoju gminy.

Jej założenia pozwolą tak prowadzić proces rozwoju gminy, by równocześnie godzić interesy polityki różnych szczebli, województwa, powiatu, z lokalnymi interesami samorządu gminy oraz interesami innych podmiotów i osób fizycznych. Jest szansą na stworzenie długofalowej wizji rozwoju gminy oraz hierarchizację działań, wskazując obszary, które w najbliższym czasie

powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Pozwala, angażując środowisko lokalne, we właściwy sposób i w odpowiedniej kolejności rozwiązywać problemy pojawiające się na szczeblach społecznych.

Strategia jest również dokumentem zwiększającym wiarygodność gminy wobec partnerów zewnętrznych, a tym samym sprzyjać będzie pozyskiwaniu nowych partnerów i środków na realizację zaplanowanych działań. Planowanie strategiczne przyczynia się również do przygotowania społeczności lokalnej do nadchodzących zmian. Istotnym jest także fakt, że dokument ten daje szerokie możliwości promocji gminy.

Proces budowy strategii:

Prace nad opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sejny na lata 2008-2015 rozpoczęły się w styczniu 2008 roku. Pierwsze działania związane były z upowszechnieniem w środowisku informacji o pracy nad tym dokumentem rozpoczęto poprzez wysłanie informacji wraz z zaproszeniem do współpracy do instytucji i organizacji działających na terenie Gminy Sejny takich jak: Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki pomocnicze gminy - sołtysi, szkoły, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Kościół, inne organizacje i osoby zainteresowane polityką społeczną. Przyjęto założenie uspołecznienia procesu budowy strategii, a więc zaangażowania w pracę przedstawicieli samorządu, organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lokalnych liderów, mieszkańców itp. Powołany został zespół roboczy odpowiedzialny za opracowanie strategii. Na warsztaty zostali zaproszeni reprezentanci różnych środowisk i organizacji funkcjonujących w społeczności lokalnej.

Zorganizowane zostały spotkania informacyjne i cykl 3 warsztatów prowadzonych przez moderatora.

Przyjęto następujące etapy prac:

I. Charakterystyka istniejącej sytuacji na terenie gminy

1. Analiza problemów gminy Sejny
2. Mocne strony gminy
3. Słabe strony gminy
4. Szanse
5. Zagrożenia
6. Wybór obszarów priorytetowych

II. Określenie wizji

III. Określenie celów

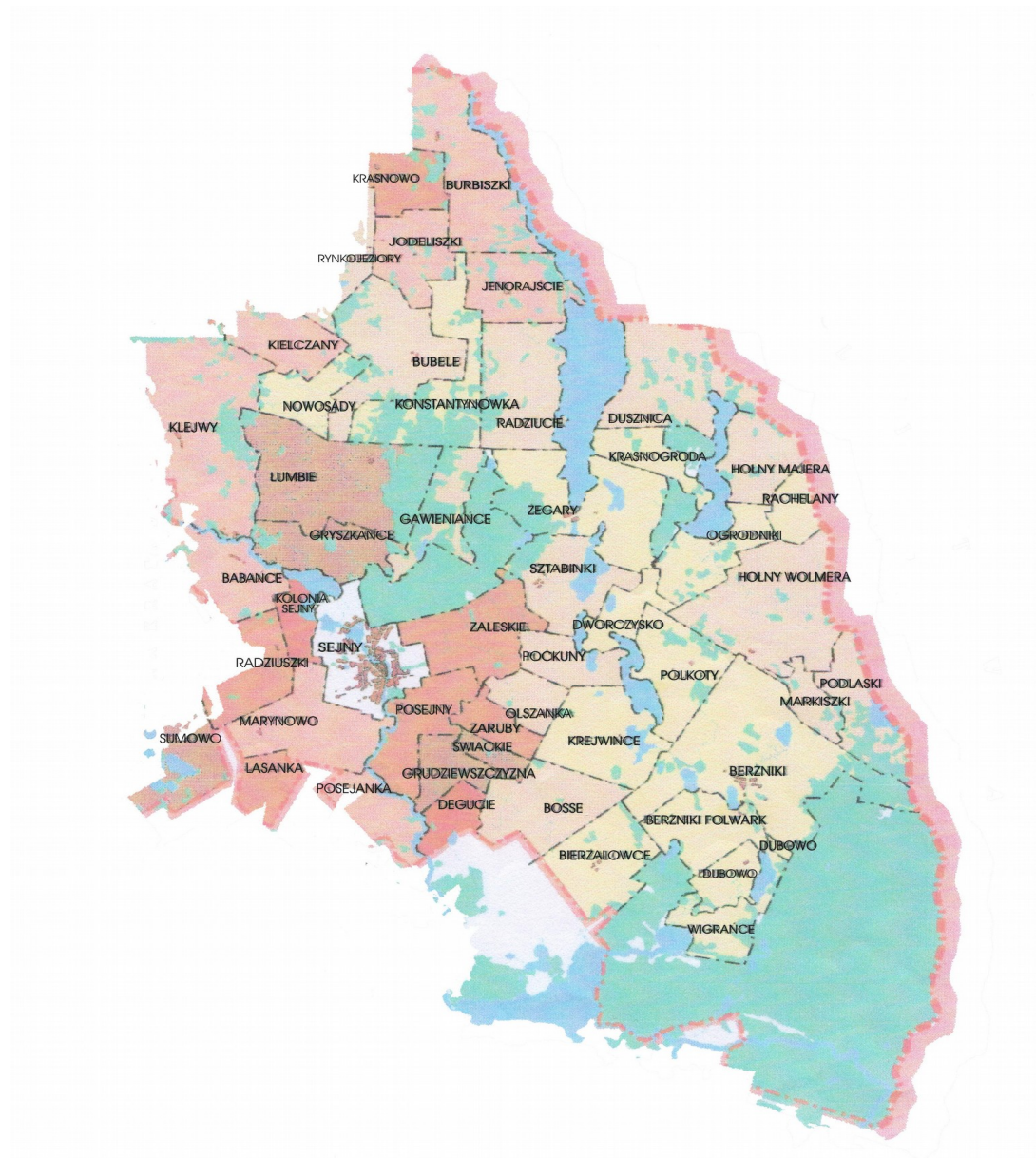
1. Strategicznych
2. Operacyjnych
3. Sformułowanie zadań i programów działań

Pierwszym etapem budowy strategii była szczegółowa i wnikliwa charakterystyka istniejącej sytuacji w gminie. W ramach prac warsztatowych dokonano analizy danych dotyczących obszaru, ludności, gospodarki, walorów środowiska Gminy Sejny oraz sfery społecznej. Analizie poddane zostały różne obszary oraz aspekty mające wpływ na politykę społeczną. Ważnym elementem było sporządzenie analizy SWOT jako podstawy identyfikowania i formułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Drugi etap, to opracowanie wizji przyszłości gminy, czyli sformułowanie i

skonkretyzowanie celów strategicznych. Trzeci etap, to realizacja wytyczonych celów, poprzez opracowanie konkretnych programów, wynikających z założeń strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem długofalowym, perspektywicznym, zawierającym jednocześnie priorytety i narzędzia realizacji, które w najbliższych latach, przyczynią się do rozwoju społecznego gminy. Strategia podlegać będzie aktualizacji i modyfikacji, tak, aby odpowiadała ona bieżącym potrzebom lokalnej społeczności. Sformułowane w ten sposób założenia i zastosowana metodologia, ma zapewnić wsparcie procesu rozwiązywania problemów społecznych zarówno przez lokalne instytucje, jak również grupy społeczne, a realizacja przyjętych założeń przynieść długofalowe efekty.

DIAGNOZA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

1.1. Charakterystyka gminy

Gmina Sejny położona jest w północno – wschodniej części Polski w województwie podlaskim. Od północy graniczy z gminą Puńsk, od zachodu z gminą Krasnopol, od południa z gminą Giby. Wschodnią granicę gminy tworzy granica z Litwą, z którą łączy ją przejście graniczne w Ogrodnikach oraz w Berżnikach. Obszar gminy zajmuje 217 km², co stanowi około 1,1% powierzchni województwa i 25,5% powierzchni powiatu sejneńskiego.

Wykres 1. Powierzchnia Gminy Sejny na tle innych gmin Powiatu Sejneńskiego.

1.2. Sytuacja demograficzna

Na terenie Gminy Sejny znajdują się 48 wsi (48 sołectw), zamieszkałe przez 4231 mieszkańców, w tym 2042 kobiet i 2189 mężczyzn. Znaczną część ludności stanowi mniejszość litewska.

Tab.1 Ludność gminy w latach 2004 – 2007

Lata	PŁEĆ		Ogółem
	kobiety	mężczyźni	
2004	2069	2240	4309
2005	2066	2225	4291
2006	2063	2204	4267
2007	2042	2189	4231

źródło: Ewidencja ludności

Jak wynika z powyższej tabeli liczba ludności ma tendencje spadkowe i dotyczy to w równym stopniu zarówno kobiet jak i mężczyzn.

Tab. 2 Zgony i urodzenia mieszkańców gminy w latach 2004 – 2007

Wyszczególnienie	lata			
	2004	2005	2006	2007
Urodzenia	34	26	47	40
Zgony	38	50	53	48

źródło: Ewidencja ludności

Tab. 3 Liczbowe zestawienie mieszkańców według kategorii wiekowych

<i>Przedział wiekowy w latach</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>
0 - 6	209
7 - 15	478
16 - 19	276
20 - 60	2367
Powyżej 60	911
Razem:	4241

źródło: Ewidencja ludności

Tab. 4 Podział wiekowy na kobiety i mężczyzn

Przedział wiekowy w latach	Kobiety	Mężczyźni
0 - 6	109	100
7 - 15	228	250
16 - 19	130	146
20 - 60	1055	1380
Powyżej 60	520	391

źródło: Ewidencja ludności

Tab. 5: Liczba zgonów i urodzeń

Lata	Liczba urodzeń	Liczba zgonów
2007	40	48
2006	47	58
2005	26	50
2004	34	38

Analizując powyższe tabelki można jednoznacznie stwierdzić, iż przyrost naturalny jest bardzo niski, od kilku lat rejestruje się znacznie więcej zgonów niż urodzeń.

1.3. Sytuacja gospodarcza

Gmina Sejny jest gminą typowo rolniczą. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi około 7,20 ha. Są to gospodarstwa typu farmerskiego, w których prowadzona jest hodowla trzody i produkcja mleka. Grunty rolne w większości są we władaniu rolników indywidualnych. Wykorzystanie powierzchni gminy kształtuje się następująco:

- rolnicza przestrzeń produkcyjna stanowi ok. 60% powierzchni, na której przeważają gleby czwartej i piątej klasy bonitacyjnej;
- 27% zajmują lasy, spośród których największy kompleks stanowi fragment Puszczy Augustowskiej. W drzewostanach dominuje sosna, gatunkami uzupełniającymi są świerk, brzoza, olcha i dąb. Kompleksy leśne pełnią ważną funkcję gospodarczą, przyrodniczą i są walorem turystycznym gminy;
- 7% stanowią wody i 6% pozostałe grunty.

W gminie funkcjonuje również drobna działalność gospodarcza, głównie handlowo – usługowa. Zarejestrowanych jest 19 podmiotów gospodarczych. Cechą charakterystyczną gminy jest również bardzo mała gęstość zaludnienia - 19 osób na km² (ponad 3-krotnie mniejsza niż średnia dla województwa). Zabudowa ma charakter rozproszony. Utrudnia to rozwój infrastruktury i zwiększa jej koszty.

Obszar gminy charakteryzuje bardzo wysoki stopień walorów estetycznych krajobrazu oraz unikalnej fauny i flory. Lokalny klimat jest zależny od rzeźby terenu, rodzaju gruntu, zalegania wód i istniejącego zagospodarowania terenu. Pod względem ukształtowania jest to obszar pagórkowaty z jeziorami, siecią strumieni i małych rzek. Całość gminy znajduje się w dorzeczu Niemna. W regionie znajduje się 36 jezior, sieć strumieni, rzeczek oraz unikalna flora i fauna. Dodatkowym walorem gminy jest duża ilość bogatych w jagody i grzyby lasów. Wielką atrakcją geologiczno - przyrodniczą jest liczący 127 ha rezerwat przyrody. Mieści się w północnej części sandru suwalsko - augustowskiego. Rezerwat obejmuje las i trzy jeziora śródlądne. Tak ciekawe miejsca pod względem przyrodniczym sprawia, że gmina Sejny jest bardzo atrakcyjna pod względem turystycznym. Czyste powietrze i nieskażona przyroda umożliwiają nie tylko czerpanie zysków z turystyki i agroturystyki, ale i rozwój rolnictwa ekologicznego.

1.4. System komunikacyjny

Układ komunikacyjny spełnia istotne znaczenie w rozwoju społecznym i gospodarczym każdej jednostki administracyjnej. Istniejący na terenie gminy Sejny przebieg sieci dróg różnych kategorii zapewnia połączenia z głównymi ośrodkami w regionie.

Podstawową sieć drogową stanowi:

- ok. 14 km odcinek drogi krajowej prowadzący do przejścia granicznego z Litwą w Ogrodnikach,
- 17,7 km dróg wojewódzkich,
- 72,2 km dróg powiatowych oraz 147 km dróg gminnych.

Łączna długość dróg wynosi ok. 250,9 km, a wskaźnik gęstości dróg w nawierzchni twardej – 66,5 km/100 km² i znacznie przewyższa średnią wojewódzką (52,4).

Przez teren gminy nie przebiegają linie kolejowe.

1.5. System wodociągowo-kanalizacyjny

Zapotrzebowanie w wodę odbywa się z 3 zbiorników ujęć wody (Berzniki, Burbiszki i Sztabinki) oraz pompowanej w Marynowie. Ponadto mieszkańcy korzystają z 18 zakładowych ujęć wody oraz indywidualnych. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi ponad 140 km, z której korzysta 689 gospodarstw domowych i daje to wskaźnik zwodociągowania 53,7% przy średnim w regionie około 70%.

Pomimo znacznego postępu w tym obszarze w ciągu ostatnich lat, w dalszym ciągu konieczne są działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie zapewnienia mieszkańcom wody w odpowiednich parametrach.

Znacznie gorzej wypada ocena gospodarki ściekowej. Gmina nie posiada bowiem komunalnej oczyszczalni ścieków ani kanalizacji sanitarnej. Nieczystości płynne dowożone są do oczyszczalni ścieków w miejscowości Marynowo, w której właścicielem jest Urząd Miasta Sejny.

1.6. Telekomunikacja

Stan telefonizacji gminy jest zadowalający i systematycznie wzrastający. Do sieci telekomunikacyjnej podłączonych jest 701 abonentów, co daje wskaźnik nasycenia 16,8/100 mieszkańców. Teren gminy objęty jest także zasięgiem telefonii komórkowej. Niedostateczny jest dostęp mieszkańców do internetu.

1.7. Turystyka i przyroda

Obszar gminy charakteryzuje bardzo wysoki stopień walorów estetycznych krajobrazu oraz unikalnej fauny i flory. Lokalny klimat jest zależny od rzeźby terenu, rodzaju gruntu, zalegania wód i istniejącego zagospodarowania terenu. Pod względem ukształtowania jest to obszar pagórkowaty z jeziorami, siecią strumieni i małych rzek. Całość gminy znajduje się w dorzeczu Niemna. W regionie znajduje się 36 jezior, sieć strumieni, rzeczek oraz unikalna flora i fauna. Dodatkowym walorem gminy jest duża ilość bogatych w jagody i grzyby lasów. Wielką atrakcją geologiczno - przyrodniczą jest liczący 127 ha rezerwat przyrody. Mieści się w północnej części sandru suwalsko - augustowskiego. Rezerwat obejmuje las i trzy jeziora śródlądne. Tak ciekawe miejsca pod względem przyrodniczym sprawia, że gmina Sejny jest bardzo atrakcyjna pod względem turystycznym. Czyste powietrze i nieskażona przyroda umożliwiają nie tylko czerpanie zysków z turystyki i agroturystyki, ale i rozwój rolnictwa ekologicznego.

Na terenie gminy Sejny występują rezerваты przyrody (486,6 ha), obszary chronionego krajobrazu (14850 ha), pomniki przyrody (26). Znajdują się również zwarte kompleksy leśne części Puszczy Augustowskiej, naturalnie ukształtowane doliny rzek, torfowiska oraz wiele urokliwych jezior. Duże znaczenie dla zachowania bogactwa występujących gatunków roślin, grzybów i zwierząt ma rzeźba terenu, zróżnicowanie mikroklimatyczne i mało intensywna gospodarka.

Warunki te oraz wyznaczone jednostki architektoniczno – krajobrazowe (np. dwór drewniany z XVII – XVIII w Krasnogrudzie, drewniany kościół z 1880r. w Berżnikach, drewniane domy z XIX wieku we wsi Gawieniańce, zespoły dworsko – parkowe w Klejwach i Łumbiach), przebiegający przez gminę szlak turystyczny Sejny – Smolany – Puńsk – Zboryszki – Fornetka – Becejły – Rutka Tartak – Poplin – Okliny o długości prawie 70 km oraz położenie **gminy** na styku kultur i narodowości stwarzają szanse na intensywny rozwój sektora turystycznego. Jednak barierą ograniczającą możliwości aktywizacji tej branży jest słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna.

Na terenie gminy Sejny funkcjonuje zaledwie 1 hotel z 13 miejscami noclegowymi, ośrodek dydaktyczno – szkoleniowy z 46 miejscami noclegowymi i 13 gospodarstw agroturystycznych w łącznej liczbie 160 miejsc. Baza noclegowa na terenie gminy ma niski standard. Dlatego też jednym z podstawowych elementów rozwoju turystyki powinny być działania zmierzające do zwiększenia atrakcyjności tego terenu poprzez budowę nowych obiektów wraz z całym zapleczem rekreacyjnym.

1.8. Edukacja

Liczba szkół w gminie na przestrzeni lat 2003 – 2008 uległa zmianie, z uwagi na spadek liczby uczniów na terenie gminy, zlikwidowano 3 szkoły podstawowe. Obecnie na terenie gminy funkcjonują 2 szkoły podstawowe (w Krasnowie i w Poćkunach), w których uczy się 227 uczniów. Brak jest gimnazjum i szkół ponad gimnazjalnych, a nasi uczniowie kontynuują naukę w szkołach średnich i zawodowych w mieście Sejny bądź też w innych miastach co wiąże się z codziennymi dojazdami uczniów do szkół.

Na terenie gminy niestety nie funkcjonuje przedszkole i w związku z tym dzieci w wieku 3 – 6 lat pozostają bez możliwości wychowania przedszkolnego.

Tab. 6 Kadra pedagogiczna

<i>Stopień awansu zawodowego nauczycieli</i>	<i>Liczba nauczycieli</i>
dplomowany	6
mianowany	20
kontraktowy	3
stażysta	1
<i>Ogółem liczba nauczycieli</i>	<i>30</i>

źródło: Sprawozdanie Systemu Informacji Oświatowej.

Jak wynika z powyższej tabeli dysponujemy wykształconą i doświadczoną kadrami pedagogicznymi, która jest odpowiedzialna za zapewnienie prawidłowego kształcenia i realizacją programów nauczania w szkołach.

1.9. System opieki zdrowotnej

Opieka zdrowotna jest jednym z bardzo ważnych czynników życia społecznego. Świadomość zdrowotna mieszkańców, wczesna profilaktyka w zakresie chorób najczęściej występujących na naszym terenie jest warunkiem zdrowego i wydolnego społeczeństwa. Wykształcenie prozdrowotnych zachowań, zdrowych nawyków, właściwego odżywiania powinno mieć miejsce już od najmłodszych lat, to uchroniłoby nas w dużym stopniu przed chorobami cywilizacyjnymi.

Na obszarze gminy Sejny brak jest obiektów Służby Zdrowia. Mieszkańcy korzystają z bazy szpitalnej i specjalistycznej oraz niepublicznej służby zdrowia w mieście Sejny. Wiąże się to z pokonywaniem przez pacjentów dużych odległości, utrudniona jest również działalność profilaktyczna. W żadnej ze szkół nie ma gabinetu lekarskiego, stomatologicznego, czy też pielęgniarki szkolnej.

Na terenie całego powiatu sejneńskiego funkcjonuje tylko 1 szpital i 1 zakład pielęgnacyjny – opiekuńczy, z którego usług korzysta również nasza gmina.

Problemy zdrowotne naszych mieszkańców nie odbiegają od zachorowań występujących w naszym kraju i są to najczęściej:

- choroby układu krążenia,
- choroby nowotworowe,
- choroby zwyrodnienia stawów i kręgosłupa,
- choroby płuc,
- cukrzyca.

Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży skupia się na prowadzeniu szczepień ochronnych i bilansów zdrowia dzieci 2, 4, 6 i 10 letnich oraz na lakowaniu zębów dzieci w wieku 6 lat. Organizowane są akcje profilaktyczne obejmujące swoim zasięgiem całą gminę tj. badanie mammograficzne, komputerowego badania wzroku, słuchu. Frekwencja jest jednak nieduża.

1.10. Bezpieczeństwo publiczne

Nadzór nad porządkiem i bezpieczeństwem na terenie gminy sprawują funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Sejnach.

Najczęściej występującym zagrożeniem na terenie gminy Sejny są:

- brawurowa jazda młodych użytkowników dróg wszelkiego rodzaju pojazdami,
- „jazda po pijaku”,
- niewielka liczba kradzieży i włamań.

Wśród problemów, które wiążą się z bezpieczeństwem najczęściej zgłaszane to:

- brak miejsc, w których młodzież i dzieci szkolne mogłyby spędzać czas wolny.

Tab. 7 Stan porządku i bezpieczeństwa na terenie powiatu sejneńskiego w roku 2007.

Miasto, gmina	Liczba interwencji w latach:	
	2006	2007
Miasto Sejny	934	1074
Gmina Sejny	351	334
Gmina Puńsk	151	136
Gmina Krasnopol	277	300
Gmina Giby	228	276
Razem	1941	2012

Źródło: Informacja KPP w Sejnach

Z ogólnej liczby interwencji na terenie powiatu sejneńskiego w ostatnich latach notuje się wzrost interwencji domowych. Brak jest danych dotyczących dystrybucji, rozpowszechnienia i użycia narkotyków.

Tematem tabu jest również problem przemocy w rodzinie i krzywdzenie dzieci. Dlatego też bardzo ważne jest uwrażliwienie dzieci i młodzieży na krzywdę drugiego człowieka, nauczanie bezpiecznych zachowań, prawa odmowy i właściwego zachowania się w sytuacjach zagrożenia.

1.11. System pomocy społecznej w Gminie

Codziennemu życiu mieszkańców towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Identyfikacja problemów społecznych nie jest tak łatwą sprawą i wymaga identyfikacji wielu współzależności, dokonania analizy nie tylko jednostkowych losów mieszkańców lecz także zauważenia pewnych ogólnych trendów i zjawisk. W wyniku wnikliwej wielopłaszczyznowej analizy wyłowiono problemy najbardziej widoczne i mające niekorzystny wpływ na sytuację życiową mieszkańców gminy, jej rozwój i inteligencję. Instytucją, która zajmuje się pomocą

społeczną w Gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sejnach kształtuje się następująco:

- 2004 rok - 239 rodzin, w tym 886 osób w tych rodzinach
- 2005 rok - 235 rodzin, w tym 836 osób w tych rodzinach
- 2006 rok - 252 rodziny, w tym 917 osób w tych rodzinach
- 2007 rok - 241 rodzin, w tym 848 osób w tych rodzinach

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy społecznej z tut. ośrodka są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz alkoholizm.

Tab. 8 Powody przyznania pomocy przez GOPS Sejny w latach 2004-2007

Powód trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy	Liczba rodzin			
	2004	2005	2006	2007
Ubóstwo	196	124	165	137
Bezrobocie	111	110	98	94
Niepełnosprawność	49	34	55	48
Długotrwała lub ciężka choroba	46	31	16	27
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. domowego - OGÓŁEM	160	109	61	53
w tym : rodziny niepełne	28	29	31	28
rodziny wielodzietne	34	31	29	25
Alkoholizm	24	17	9	13
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	1	1
Zdarzenia losowe	2	4	1	1

Źródło: Dokumentacja GOPS

Tab. 9 Pomoc przyznana przez GOPS Sejny w latach 2004-2007

Lata	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	239	235	252	241
Kwota świadczeń-ogółem	264.423	274.328	921.281	357.196

Źródło: Dokumentacja GOPS

2.1. Sytuacja gminy w zakresie problemów społecznych.

W życiu każdej zagranicznej ludzkiej zbiorowości – poczynając od rodziny czy grupy rówieśniczej, na złożonych, nowoczesnych społeczeństwach kończąc – nieustannie pojawiają się trudności naruszające codzienną równowagę i harmonię stosunków między ludźmi. Większość z tych trudności spowodowana jest konsekwencjami rozmaitych zakłóceń organizacji życia zbiorowego i je właśnie określamy mianem problemów społecznych. Ich identyfikacja wymaga ogromnej spostrzegawczości. W wyniku wielopłaszczyznowej analizy wyłowione najbardziej widoczne problemy, które w sposób niekorzystny wpływa na integrację i sytuację życiową mieszkańców.

Bezrobocie

Największym problemem na terenie gminy Sejny jest bezrobocie, czyli okresowe pozostawanie bez pracy osób, które są w wieku produkcyjnym. Każdy dorosły człowiek powinien znaleźć pełne zatrudnienie w stosunkowo krótkim czasie i na ogólnie przyjętych warunkach. Istotne jest, aby płaca proponowana nie była niższa, a czas pracy nie był dłuższy niż normalnie.

To praca stanowi zatem mechanizm nabywania statusów istotnych dla kształtowania struktury społecznej. To czy ktoś jest „niżej” czy „wyżej” w hierarchii zależy od tego jaką pracę wykonuje jakim prestiżem jego zawód się cieszy, oraz jakie wynagrodzenie za pracę dostaje i jakie jest w związku z tym poziom jego życia.

Kontrola płac i odpowiednia polityka zatrudnienia przyczyniły do równiejszej dystrybucji pewnych dóbr i ukazywania bezrobocia w sytuacji chronicznego kryzysu gospodarczego. Bezrobocie ukryte polega właśnie na obniżaniu płacy realnej i tworzeniu brakujących miejsc pracy, dzięki pozyskiwanym w ten sposób środkom. Społeczny koszt takiego rozwiązania jest taki, że jakaś część pracowników na niższe płace realne, natomiast zysk - to zatrudnienie dla tych którzy w innych warunkach pracy by nie dostali

Podstawowym powodem bezrobocia w gminie Sejny jest brak dużych zakładów przemysłowych, fabryk - miejsc pracy dających zatrudnienie dużej liczbie osób przeważnie z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym. Do innych powodów braku zatrudnienia zaliczyć możemy brak wykształcenia, nie podnoszenie swoich kwalifikacji, niechęć do przekwalifikowania się oraz zbyt mały wkład w poszukiwanie pracy.

Do największych i najbardziej uciążliwych skutków pozostawania bez pracy należy zaliczyć problemy finansowe co rodzi potrzebę szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny. Zazwyczaj te właśnie rodziny swe pierwsze kroki kierują do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życiowe takie jak utrata wiary we własne siły, pozbawienie poczucia własnej wartości, alkoholizm. Pojawia się apatia i zniechęcenie, dla większości mężczyzn krępujące jest również podzielenie się obowiązkami ze swoimi żonami.

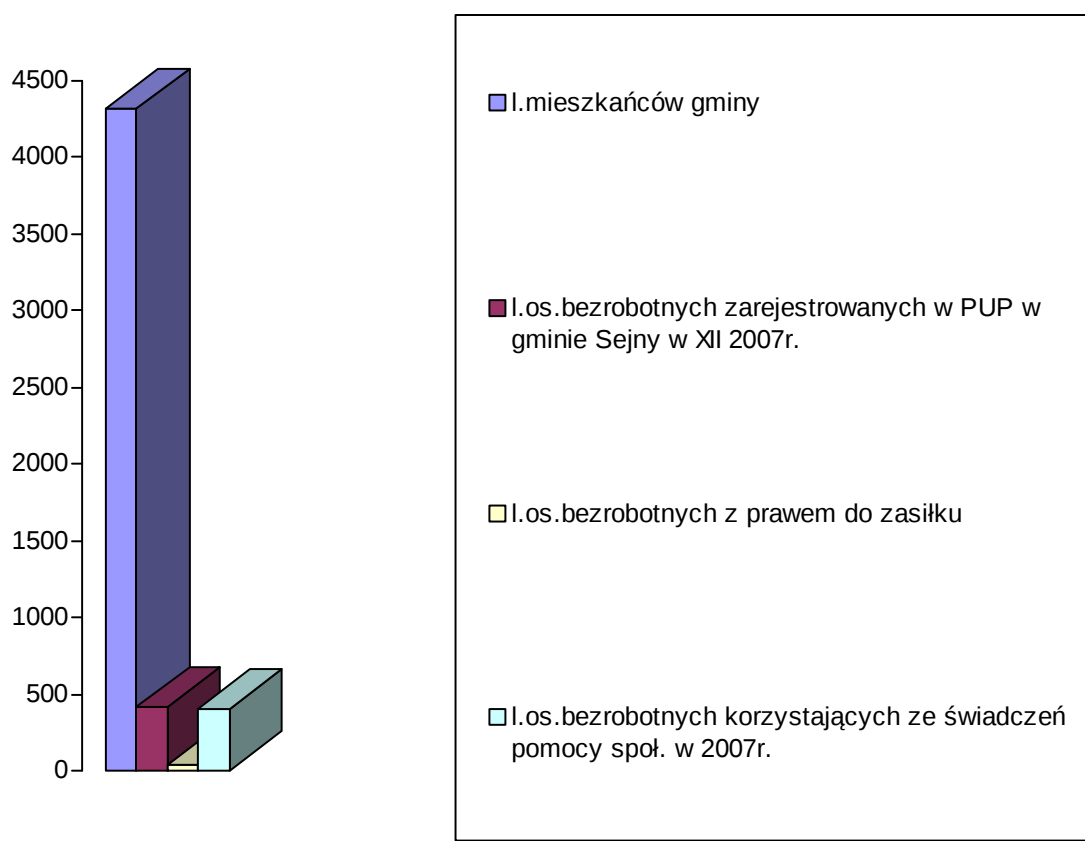
Bezrobotni mężczyźni sięgają często po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Bardziej aktywnymi bezrobotnymi są osoby młode, posiadające poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się, ponieważ dostrzegają oni swoją szansę na rynku pracy. Złe warunki materialne powodują częste zapadanie na choroby społeczne typu nerwice, choroby serca, gruźlica.

Bezrobocie burzy również klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, słabnie również autorytet rodziców. Dzieci

natomiast odczuwają swoją sytuację jako gorszą, co często prowadzi do stopniowej izolacji środowiskowej i jest dodatkowym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym.

Wyk.1. Struktura osób bezrobotnych gminy Sejny

Alkoholizm i narkomania

Innym problemem pojawiającym się w gminie Sejny jest patologia społeczna. Do patologii zalicza się między innymi narkomanie, alkoholizm. Alkoholizm jest to wszelkie spożywanie alkoholu, które wykracza poza miarę tradycyjnego czy zwyczajowego picia, bądź dla oznaczenia choroby alkoholowej. Ze zjawiskiem nadmiernego spożywania alkoholu wiążą się dwa pojęcia. Pierwsze z nich to pijaństwo, czyli nadużywanie alkoholu. Natomiast drugie pojęcie to alkoholizm, które jest chorobą. Pijaństwo różni się tym od alkoholizmu, że osoba pijąca nie odczuwa przymusu picia. Natomiast alkoholik traci kontrolę nad piciem.

Narkomania jest to zjawisko społeczne, uzależnienie spowodowane krótszym lub dłuższym zażywaniem leków (głównie przeciwbólowych środków narkotycznych) albo innych środków uzależniających (narkotyki, leki uspokajające i psychotropowe). Charakteryzuje się koniecznością przyjmowania środka odurzającego, tendencją do stałego zwiększania dawki oraz fizycznym i psychicznym uzależnieniem. Zaprzestanie zażywania powoduje bardzo przykre doznania abstynencyjne, prowadzące w krańcowych przypadkach nawet do zejścia śmiertelnego.

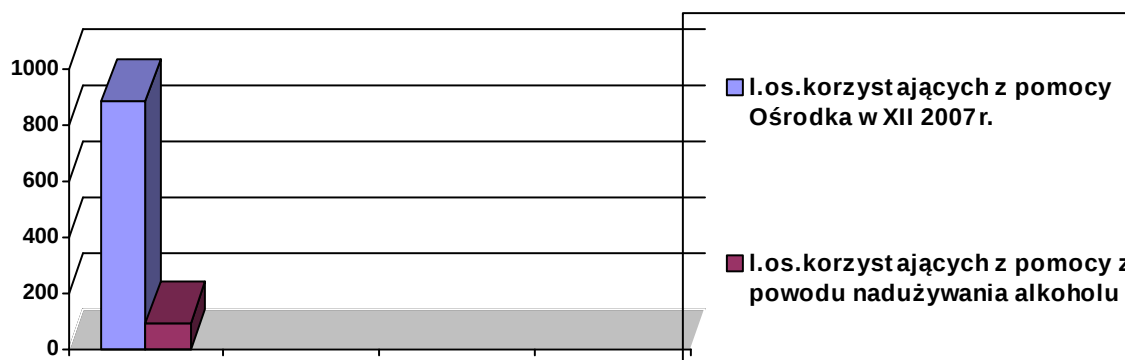
Tabela 10: Rodzaj pomocy udzielonej przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wyszczególnienie	Liczba osób w latach			
	2004	2005	2006	2007
Wnioski złożone do Komisji o skierowanie na leczenie odwykowe przez rodzinę osoby uzależnionej	1	3	4	6
Wnioski złożone do Komisji o skierowanie na leczenie odwykowe przez osobę uzależnioną	-	-	-	-
Wnioski złożone do Komisji o skierowanie na leczenie odwykowe przez policję prokuraturę	3	5	9	16
Skierowanych na leczenie odwykowe zamknięte	-	-	-	-
Skierowanych na terapię odwykową w systemie dziennym	1	8	6	5
Leczonych w oddziale odwykowym zamkniętym	-	-	-	-
Rozmowy przeprowadzone z osobami uzależnionymi	4	16	10	18

Nadużywanie alkoholu lub narkotyków bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami, jakie niesie ze sobą życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Osoba uzależniona jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłonną do wahań i reakcji radości i płaczu, które mogą prowadzić do gwałtownych, nieprzemysłanych zachowań, kryje on również w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia.

Bardzo ważnym skutkiem nadużywania używek jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny oraz destrukcyjny wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Badania wykazują, że co najmniej u 50% chorych na nerwicę, źródłem choroby jest alkoholizm jednego z rodziców.

Wyk.3. Struktura osób korzystających z pomocy finansowej z powodu nadużywania alkoholu

Osoby starsze

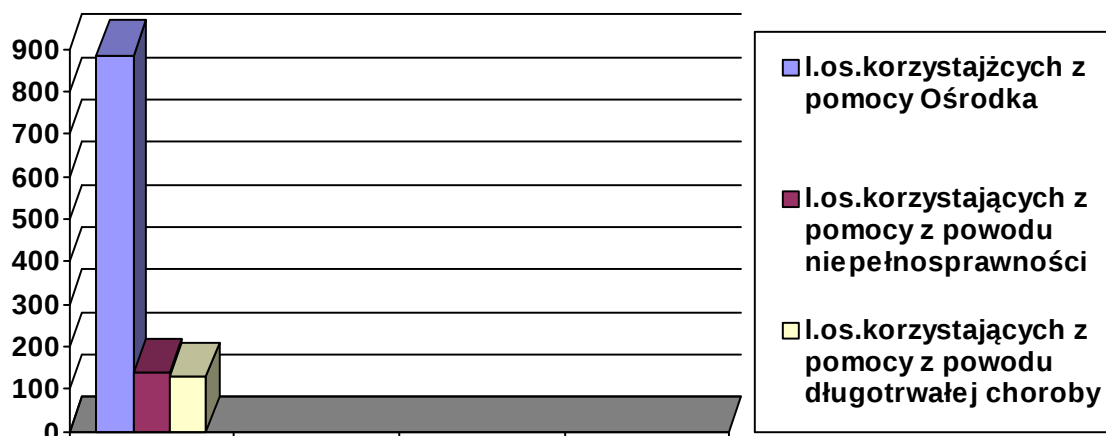
Mówiąc „osoby starsze” mamy na myśli osoby w wieku poprodukcyjnym. W grupie tej mamy również do czynienia ze zmianami psychicznymi wpływającymi na zdolność funkcjonowania w środowisku. Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest złożona i uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie się zdrowia, opieka zdrowotna, zanik tradycji międzypokoleniowych, przemiany kulturowe, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej. Towarzyszy temu brak aktywności społecznej, osamotnienie, izolacja, nieporadność życiowa. W sferze uczuć pojawia się osłabienie zainteresowania innymi osobami, niestabilność emocjonalna, zmienność nastrojów, skłonność do depresji, egoizm, wzrost podejrzliwości i poczucie zagrożenia, postawa roszczeniowa, domaganie się pomocy. Uwzględniając specyfikę środowiska osób starszych istnieje konieczność stworzenia systemu, który będzie uwzględniał ich potrzeby.

Niepełnosprawność

Problem niepełnosprawności można określić jako wszelkie ograniczenia lub wynikający z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka. Osoba nie w pełni sprawna, nie może samodzielnie w pełni zapewnić normalnego życia. Natomiast Komitet Rehabilitacji i Adaptacji Człowieka PAN, za osobę niepełnosprawną uważa kogoś o naruszonej sprawności psychicznej powodującej ograniczenie funkcjonalne sprawności lub aktywności życiowej w stopniu utrudniającym pełnienie właściwych dla niej ról społecznych.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na przynależność społeczno – zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka z jednej strony to efekt wydatków na leczenie. Przyczyną ograniczenia dochodów może być również utrata pracy i przyznanie renty inwalidzkiej, ograniczenie aktywności zawodowej oraz możliwości zarobkowych. Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny.

Wyk.4. Struktura osób korzystających z pomocy finansowej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej, ciężkiej choroby

Analiza SWOT

Nazwa Swot jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunites (szanse), Threats (zagrożenia). Analiza Swot jest efektywną metodą identyfikacji kategorii słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń. Przedmiotem analizy może być przedsiębiorstwo, gmina, instytucja lub dowolna organizacja. Zastosowanie analizy Swot nie ma praktycznie ograniczeń, ponieważ można jej użyć do dowolnego zdarzenia ze strefy działalności człowieka.

Głównym celem analizy Swot jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji przedmiotu analizy Swot oraz prognoza strategii postępowania. Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy Swot jest bardzo szeroki. Z jednej strony są czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy Swot. Przeprowadzając analizę należy dokonać diagnozy – określić silne i słabe strony podmiotu oraz prognoz – opisać szanse i zagrożenia.

Mocne strony czyli atuty (czynniki wewnętrzne, pozytywne) – to walory organizacji, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu i spośród konkurencji.

Słabe strony tj. czynniki wewnętrzne, negatywne. Są konsekwencją ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji. Każda organizacja posiada aspekty funkcjonowania, które ograniczają jej sprawność, ale szybkie i obiektywne rozpoznanie oraz zidentyfikowanie może łatwo ograniczyć ich negatywny wpływ.

Szanse są to czynniki zewnętrzne, pozytywne. Zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

Zagrożenia są to czynniki zewnętrzne, negatywne. Są to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery rozwoju podmiotu, utrudnienia, dodatkowe koszty działania.

MOCNE STRONY

- położenie geograficzne i przygraniczne (współpraca z Litwą)
- bogate zasoby przyrodnicze (las i jeziora)
- istnienie i rozbudowa asfaltowej sieci dróg gminnych
- istnienie i rozbudowa sieci wodociągowej
- dobrze zorganizowana sieć dojazdów (dowożenia) dzieci do szkół rozbudowa sieci istniejących gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych oraz powstawanie nowych
- promocja wielokulturowości i kuchni regionalnej
- prężnie działająca i rozwijająca się aktywność społeczna skupiona wokół OSP
- czyste powietrze
- umiejętność współżycia ludzi kilku narodowości
- duży potencjał siły roboczej (duże ilości zainteresowanych zatrudnieniem)
- istnieją tereny nadające się pod zabudowę usługową związaną z turystyką

SŁABE STRONY

- rozległy teren gminy i rozprószone zabudowa
- niska klasa gleb
- brak ofert pracy w gminie – bezrobocie
- brak dostępu do usług medycznych – brak ośrodka zdrowia
- brak zakładów pracy

- brak miejsc kulturalno-rozrywkowych (brak domu kultury)
- pasożytniczy styl życia poszczególnych mieszkańców
- alkoholizm
- bezradność życiowa części mieszkańców
- brak specjalistycznej opieki lekarskiej
- brak komunikacji zespolonej (PKS)
- starzejące się społeczeństwo
- brak środków na zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- mało dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (4-5 latki) – brak przedszkoli
- brak pełno wymiarowych sal gimnastycznych przy każdej szkole
- brak taniego ośrodka opieki nad ludźmi starszymi
- mała ilość świetlic środowiskowych (1 w gminie)

SZANSE

- wzrost stopy życiowej mieszkańców
- zwiększenie się liczby osób wykształconych
- szerszy dostęp do środków unijnych
- większa ilość środków na rozwój infrastruktury, rozwój technologii
- rozwój agroturystyki i turystyki
- rozwój zakładów usługowych
- wzrost ilości turystów w związku z wejściem do strefy Szengen
- wyrównanie szans poprzez rozwój technik informatycznych i dostęp do internetu
- szkolenia rolników
- zmiana mentalności mieszkańców – „moda” na rozwój aktywności własnej
- promocja regionu i gminy
- współpraca i twórcze myślenie
- kreatywność mieszkańców
- sprzyjające przepisy prawne dla zakładania działalności gospodarczych na terenach wiejskich

ZAGROŻENIA

- choroby XXI wieku
- „Natura 2000” – uniemożliwienie rozwoju infrastruktury
- rozwój zakładów uciążliwych – zanieczyszczenie środowiska
- modny styl współczesnych rodzin – zagrożeniem dla polityki prorodzinnej (brak rodzin wielopokoleniowych)
- trudny dostęp do środków unijnych – mała wiedza i trudne procedury
- nie unormowanie spraw opieki nad dziećmi w czasie pracy rodziców – pobyt poza granicami kraju
- alkoholizm i narkomania
- wyludnianie się wsi
- starzenie się społeczności wiejskiej
- utrudniony dostęp do informacji

- znaczny wzrost liczby klientów pomocy społecznej ze względu na brak uprawnień do świadczeń emerytalno – rentowych

Wnioski

Analizując mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, możemy stwierdzić, że zarówno po jednej jak i po drugiej stronie mamy prawie równą liczbę zidentyfikowanych czynników, które wzięliśmy pod uwagę opracowując niniejszą strategię. Niewątpliwie w kształtowaniu się obecnego niewysokiego poziomu integracji społecznej większe znaczenie mają niekorzystne okoliczności, na które nie zawsze mamy wpływ. Jesteśmy społeczeństwem starzejącym się z ujemnym przyrostem naturalnym. Obecny system prawny i pomoc ze strony państwa nie zachęca rodziców do posiadania większej liczby dzieci, nie stwarza też sprzyjających warunków do tworzenia własnych firm i przedsiębiorstw, które stały by się źródłem dochodu. Brak zakładów pracy powoduje ograniczenie liczby miejsc pracy, a tym samym jest jedną z przyczyn bezrobocia. Posiadanie przez rolników w przeważającej liczbie gospodarstw niskotowarowych, o słabej klasie gleb, nie zapewnia dostatecznego dochodu rodzinom. Ta sytuacja zmusza do poszukiwania przez nich pracy poza obrębem własnego gospodarstwa rolnego, co wpływa na zwiększoną emigracją szczególnie ludzi młodych do większych miast, za granice kraju w celu poszukiwania pracy. Bardzo często osiedlają się tam, pozostawiając w domu sędziwych rodziców, co skutkuje osamotnieniem osób starszych, brakiem bliskich więzi, zaniechaniem tradycji rodzinnych. Często młode rodziny pozostają w mieście ze względu na dobro swoich dzieci, które mają znacznie większe możliwości do pobierania nauki i rozwijania zainteresowań i zdolności. Słabą stroną jest również zmieniająca się struktura i funkcja rodziny, która nie sprzyja kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli mieszkają z dziećmi, często ich świadczenia są źródłem stałego dochodu całej rodziny, szczególnie w sytuacji bezrobocia, czy braku zaradności życiowej. W znalezieniu pracy największe problemy mają osoby nie posiadające kwalifikacji i wykształcenia i to one stanowią największy procent osób bezrobotnych na terenie naszej gminy. Problem bezrobocia prowadzi w efekcie do znacznego zubożenia osób nim dotkniętych, jest przyczyną roszczeniowych postaw, niezadowolenia, braku akceptacji i wsparcia dla wszelakich inicjatyw społecznych. Występują słabe więzi między mieszkańcami, oraz nieliczne przejawy wzajemnego zainteresowania, pomocy, podejmowania wspólnych działań. Skutkuje to brakiem społecznych liderów, czy wolontariuszy, którzy niejednokrotnie mogliby być pomocni w rozwiązywaniu problemów społecznych. Prowadzi to do marazmu i stagnacji społecznej. Wgłębiając się w istotę niekorzystnych zjawisk występujących na terenie naszej społeczności gminnej możemy śmiało stwierdzić, że w ich rozwiązywaniu ogromną rolę odgrywa opieka społeczna. Ciągłe zwiększa się liczba osób potrzebujących pomocy, zwiększają się zadania i kompetencje ośrodków pomocy społecznej, nie jest to jednak równoznaczne z przekazywaniem większych funduszy na ten cel.

Jak wspomniano na wstępie analizy, mamy zarówno ujemne jak i pozytywne czynniki, które można i należy wykorzystać w programie budowania strategii.

Zapewne ogromną wartością naszego terenu jest jego położenie w najdalszym północno-wschodnim zakątku Polski. Jesteśmy krainą zielonych lasów, czystych jezior, rzeczek i bagiennych, zwykle zamglonych uroczysk, które swym dzikim pięknem tworzą niepowtarzalny nastrój, co może być głównym atutem rozwoju gospodarstw agroturystycznych. Jeżeli wykorzystamy przy tym zalety naszej kuchni, będzie szansą na zwiększenie ilości turystów i tym samym zwiększy się ilość miejsc pracy i dochodów. Po

wejściu do strefy Szengen wzrosły możliwości pozyskiwania środków unijnych, gdyż nawiązanie współpracy z partnerami zagranicznymi zwiększa szansę udziału w niektórych projektach unijnych i prawdopodobieństwo otrzymania środków. Duża świadomość i chęć udoskonalania i unowocześniania gospodarstw przez rolników indywidualnych wiąże się nie tylko z estetycznym wizerunkiem gminy, ale zwiększa możliwości produkcyjne gospodarstw, jak również podnosi status materialny ich rodzin. Ułatwienie i wspieranie inicjatyw służących rozwojowi gminy, ochronie środowiska przez samorząd lokalny jest również zjawiskiem bardzo pozytywnym. Łatwiejszy i szerszy dostęp do edukacji również na poziomie wyższym, internetu, możliwości korzystania z kursów i szkoleń podnosi poziom wykształcenia, kwalifikacji, świadomości, zwiększa umiejętność radzenia sobie w życiu szczególnie przez młodych ludzi.

Z przedstawionej analizy słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń w naszej gminie nasuwa się spostrzeżenie, że aby osiągnąć równowagę i pożądany rozwój, oraz w jak najwyższym stopniu integrację społeczną należy wykorzystać mocne atuty i walory zarówno przyrodnicze, kadrowe, zaangażowanie władz gminnych w pozyskiwanie funduszy unijnych i jednocześnie dążyć do eliminacji ujemnych czynników poprzez wytyczenie długofalowych programów działania, które będą uwzględniały zarówno słabe i mocne strony, szanse i zagrożenia.

Zasoby gminy:

Tabela 11: Instytucje/organizacje działające na terenie gminy wg następujących kryteriów

Instytucja/organizacja	Pełnione role i zadania (zakres działania)	Możliwość rozwoju działań na rzecz społeczności
Urząd Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - zarządzanie społecznością gminną na wszystkich płaszczyznach - podejmowanie uchwał w sprawach rozwoju gminy - dbałość o ekologię (śmietniki, oczyszczalnie przydomowe) 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa infrastruktury - promocja gminy - usługi internetowe - lepsze wykorzystanie zasobów środowiskowych - wykorzystanie programów unijnych na rzecz rozwoju społeczności
GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc materialna i usługowa dla najbardziej potrzebujących 	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie żywności - pomoc finansowa - pomoc usługowa - imprezy integracyjne - wolontariat - pozyskiwanie środków unijnych
Szkoły	<ul style="list-style-type: none"> - edukacja, wychowanie, dzieci i młodzieży - zapewnienie opieki - integracja uczniowie-rodzice-nauczyciele - przygotowanie do życia w społeczeństwie - patriotyzm 	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków na realizację zajęć pozalekcyjnych - rozwijanie zainteresowań - zorganizowanie wolontariatu - wzbogacenie w pomoce dydaktyczne <ul style="list-style-type: none"> - imprezy integracyjne

Biblioteka	<ul style="list-style-type: none"> - wypożyczanie książek - propagowanie czytelnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> - promocja czytelnictwa - stworzenie archiwum kultury regionalnej - przechowywanie dziedzictwa kulturowego (np. kącik tradycji) - organizowanie spotkań z autorami, twórcami - tworzenie czytelni
Ochotnicza Straż Pożarna	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona mienia - czuwanie nad bezpieczeństwem społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa kondycji fizycznej - promocja swojej działalności - pobór ochotników - organizowanie festynów strażackich
Parafia	<ul style="list-style-type: none"> - szerzenie wiary, promocja dialogu społecznego i tolerancji 	<ul style="list-style-type: none"> - Udzielanie pomocy materialnej w ramach Caritas - kultywowanie tradycji religijnych
Sklepy	<ul style="list-style-type: none"> - zaopatrzenie w żywność i inne niezbędne artykuły codziennego użytku 	<ul style="list-style-type: none"> - zatrudnienie osób bezrobotnych - reklama, promocje
Kwatery agroturystyczne	<ul style="list-style-type: none"> - promocja gminy, jej tradycji, kultury, walorów środowiska - świadczenie usług noclegowo-żywnościowych 	<ul style="list-style-type: none"> - rozszerzenie działań promocyjnych - zwiększenie asortymentu świadczonych usług - spływy kajakowe - zatrudnianie osób bezrobotnych
Stowarzyszenie Ziemi Berznicko - Zelwiańskiej	<ul style="list-style-type: none"> - krzewienie kultury, tradycji obyczajów ludowych, umacnianie więzi społecznych i rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja imprez integracyjnych
INSTYTUCJA POWIATOWA		
Powiatowy Urząd Pracy	<ul style="list-style-type: none"> - ewidencja osób bezrobotnych - umożliwienie odbywania staży, przygotowania zawodowego - prace interwencyjne, publiczne 	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków umożliwiających rozwój działalności (kredyty na działalność gospodarczą) - szkolenia, kursy, przekwalifikowanie zawodowe

CELE STRATEGICZNE PROGRAMY DZIAŁANIA

Wizja, obszary priorytetowe i cele strategiczne

„Wizja to najogólniej sformułowany, najbardziej podstawowy cel działalności gminy, określony w kategoriach jakościowych i związany z jej rolą w otoczeniu. Cel ten odzwierciedla kierunek rozwoju. Wizja mówi jasno i wyraźnie o tym, jakie są aspiracje gminy, jakie są wymagania, którym powinna sprostać.” Wizja gminy Sejny przedstawia się następująco:

Gmina Sejny – wykorzystująca własne zasoby społeczne i środowiskowe, rozwinięta gospodarczo dzięki turystyce i rolnictwu z dobrą infrastrukturą i komunikacją. Umożliwiająca kształcenie, dostęp do opieki medycznej, kultury i zapewniająca godne warunki życia.

Obszary priorytetowe

Podstawowym elementem pisania strategii było określenie priorytetowych obszarów działania w Gminie Sejny w okresie długoterminowym. Wyszczególnienie obszarów określono na podstawie wnikliwej analizy obecnej sytuacji na terenie gminy oraz otoczenia zewnętrznego. Uczestnicy warsztatów wyszczególnili cztery obszary priorytetowe:

EDUKACJA, SPORT I KULTURA

**RYNEK PRACY – AKTYWIZACJA ZAWODOWA SPOŁECZNOŚCI WIEJSKIEJ
OPIEKA SPOŁECZNA, MEDYCZNA I PROFILAKTYKA (ZE SZCZEGÓLNYM
UWZGLĘDNIENIEM OSÓB STARSZYCH)
TURYSTYKA I KOMUNIKACJA**

Cele strategiczne:

„Cele strategiczne – wyznaczone na najwyższym szczeblu i dla najwyższego kierownictwa organizacji. Koncentrują się one na szerokich, ogólnych problemach podmiotu i ustalane są przez kierownictwo najwyższego szczebla.”

Cele strategiczne w Gminie Sejny zostały sformułowane przez uczestników warsztatów w oparciu o analizę Swot.

1. Wyrównywanie szans edukacyjnych społeczności wiejskiej, promocja form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.
2. Wsparcie mieszkańców w zakresie ich aktywizacji zawodowej – wykorzystanie własnego potencjału i umiejętności.
3. Podniesienie poziomu opieki zdrowotnej, usługowej, promocja zdrowego stylu życia.
4. Rozwój infrastruktury turystycznej i komunikacyjnej.

Cele operacyjne i zadania

Obszar I: Wyrównywanie szans edukacyjnych społeczności wiejskiej, promocja form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

Cel strategiczny: WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH SPOŁECZNOŚCI WIEJSKIEJ, PROMOCJA FORM ATRAKCYJNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO	
Cel operacyjny: Rozwój i zwiększenie ilości placówek kulturalno – oświatowych i sportowych.	
zadania	Utworzenie Domu Kultury jako miejsca spotkań dzieci. Budowa boiska sportowego.
Cel operacyjny: Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców wsi.	
zadania	Organizacja szkoleń. Prelekcje ze specjalistami (pedagogiem, logopedą, psychologiem). Promowanie szkoleń organizowanych przez ODR, AriMR.
Cel operacyjny: Promowanie form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.	
zadania	Organizowanie zawodów sportowych połączonych z piknikiem rodzinnym. Organizowanie rodzinnych wycieczek rowerowych. Organizowanie konkursów na najpiękniejszy ogródek lub największe warzywo. Zapewnienie szerszej oferty zajęć pozalekcyjnych zgodnie z zainteresowaniami dzieci.
Cel operacyjny: Wzmocnienie więzi społecznych (szczególnie wśród młodzieży).	
zadania	Spotkania integracyjne z młodzieżą, dziećmi z różnych szkół. Tworzenie idei wolontariatu.

Obszar II: Wsparcie mieszkańców w zakresie ich aktywizacji zawodowej – wykorzystanie własnego potencjału i umiejętności.

Cel strategiczny: WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ICH AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ – WYKORZYSTANIE WŁASNEGO POTENCJAŁU I UMIEJĘTNOŚCI	
Cel operacyjny: Przeciwdziałanie bezrobociu.	
zadania	Organizacja centrów z ofertami pracy. Spotkania z doradcą zawodowym.
Cel operacyjny: Aktywizacja zawodowa społeczności wiejskiej.	
zadania	Organizacja kursów przekwalifikowujących. Promocja wyrobów własnych, produkcji ekologicznej i rękodziela. Organizacja kursów komputerowych. Wskazanie możliwości pozyskiwania funduszy unijnych.

	Szkolenia dla rolników dotyczące wypełniania wniosków o dotacje i zmiany kierunku produkcji.
Cel operacyjny: Przeciwdziałanie alkoholizmowi i innym patologiom społecznym.	
zadania	Stworzenie klubu AA
	Organizacja turnusów rodzinnych i kolonii dla dzieci
	Zorganizowanie sylwestra „Nowego Roku bez bąbelków”.

Obszar III: Podniesienie poziomu opieki zdrowotnej, usługowej, promocja zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny: PODNIESIENIE POZIOMU OPIEKI ZDROWOTNEJ, USŁUGOWEJ, PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA	
Cel operacyjny: Zapewnienie opieki zdrowotnej w szkole.	
zadania	Zatrudnienie pielęgniarek w szkołach podstawowych.
Cel operacyjny: Zapewnienie godnych warunków życia osobom starszym, samotnym, niedołączonym.	
zadania	Adaptacja pomieszczeń w byłych budynkach szkół dla potrzeb ludzi starszych.
	Tworzenie domów opieki dla osób starszych.
	Tworzenie klubu seniora
	Dowóz posiłków dla osób starszych.
Cel operacyjny: Rozwijanie idei wolontariatu	
zadania	Organizacja szkoleń dla osób chętnych do świadczenia wolontariatu.
	Organizacja konkursów dla osób świadczących wolontariat.

Obszar IV: Rozwój infrastruktury turystycznej i komunikacyjnej.

Cel strategiczny: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ	
Cel operacyjny: Wskazanie miejsc atrakcyjnych turystycznie.	
zadania	Wykonanie strony internetowej dotyczącej najatrakcyjniejszych miejsc na terenie gminy Sejny.
	Opracowanie folderów.
	Zdobycie funduszy na budowę ścieżek rowerowych.
Cel operacyjny: Permanentne działania poprawiające komunikację.	
zadania	Budowa nowych dróg o nawierzchni asfaltowych.
	Dostosowanie kursów PKS do potrzeb mieszkańców.
Cel operacyjny: Kreowanie nowych form wypoczynku.	
zadania	Zorganizowanie zawodów wędkarskich.
	Utworzenie publicznej wypożyczalni sprzętu turystycznego
	Promocja postaw przedsiębiorczych w zakresie tworzenia infrastruktury turystycznej.

